

INFORMACE O ÚZEMÍ A JEJICH VÝZNAM PRO KOLEKTIVNÍ BEZPEČNOST V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

Plk.Ing. Karel Raděj, CSc.

Geografická služba AČR

1. Úvod

Významnou charakteristikou současného období je rostoucí mezinárodní spolupráce v rámci Evropské unie a vojenské spolupráce v rámci Partnerství pro mír. Na důležitosti nabývá rovněž proces postupného rozšiřování aliance NATO o další evropské státy, jejichž přijetí se předpokládá na Summitu NATO v Praze v listopadu 2002. Souběžně s tímto procesem probíhá rovněž komplexní reforma a profesionalizace armád nových členských států NATO.

2. Vojensko-politické aspekty

Nová Strategická koncepce NATO, kterou schválil washingtonský summit v dubnu 1999, potvrdila platnost původního poslání Aliance. Tím zůstává schopnost odstrašení případného agresora a společná obrana v souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy. Strategická koncepce mezi základní úkoly NATO nově zahrnuje i podíl na řešení krizí v celém euroatlantickém regionu a rozvoj partnerství a spolupráce s ostatními státy v oblasti. Události 11.zář 2001 jasně ukázaly na současná nebezpečí pramenících ze strany teroristických militantních náboženských a fundamentalistických skupin, které nás velmi intenzivně ohrožují a proti kterým musíme všichni společně bojovat.

Strategická koncepce NATO logicky požaduje, aby ozbrojené síly byly schopny provádět operace v celém jejich spektru a v celé oblasti strategických zájmů. Z toho vyplynuly požadavky na moderně vyzbrojené, mobilní, dobře vybavené a zabezpečené síly, které jsou připraveny účinně reagovat na celou škálu předpokládaných úkolů.

Červnové zasedání NATO 2002 diskutovalo právě otázku zvyšování vojenských schopností. Jednou z cest řešení je specializace sil, jejímž základem jsou vyvážené a stabilní ozbrojené síly jednotlivých evropských zemí. Nedílnou součástí tohoto procesu je spolupráce evropských armád v oblasti využití informací o území v rámci úkolů geografického zabezpečení.

AČR připravuje velmi zásadní reformu směřující k plně profesionální armádě, která by měla vyústit v armádu malou, moderní, mobilní a mladou. V této armádě má i své nezastupitelné místo geografická služba disponující dostatečnou kapacitou kvalifikovaného personálu a vybavená moderními technickými prostředky a technologiemi. Služba bude schopna plnit řadu speciálních úkolů v oblasti geografického zabezpečení mírových operací a bojové činnosti mimo vlastní území, aniž by byla oslabeno plnění stejně významného úkolu, kterým je operační příprava vlastního území. Geografická služba, jako podpůrná či zabezpečující složka ozbrojených sil musí být schopna poskytovat aktuální a věrohodné vojensko-geografické podklady globálního rozsahu. Toto je velmi náročný úkol, který klade značné finanční, profesní, odborné a kapacitní nároky.

Při úvahách o rozvoji a způsobech realizace geografického zabezpečení obrany státu musí být respektována specifika, mezi která patří:

- kontinuálnost geografického od mírových úkolů přes přímé zabezpečení bojové činnosti po následný přechod k zabezpečení stabilizačních procesů a mírové činnosti,
- dlouhodobost a nepřerušitelnost aktualizace geografických databází a mapových děl určených pro zabezpečení obrany,
- plná zodpovědnost za geografické zabezpečení obrany teritoria státu vlastními silami včetně zabezpečení sil Aliance v případě jejich působení na území státu,
- implementace geografických standardů, včetně standardů v technických systémech,
- vysoké kvalifikační požadavky na připravenost odborného personálu,
- vysoká použitelnost při prevenci a řešení nevojenských ohrožení v době míru (přírodní a průmyslové havárie, protiteroristická činnost apod.).

3. Zkušenosti Geografické služby AČR

Úkoly Geografické služby AČR vycházejí z ustanovení zákona č.200/1994 Sb., Zákona o zeměměřictví, z Nařízení NGŠ AČR č.34/1997 k přechodu na standardy NATO, z vojensko-odborné působnosti služby a z požadavků AČR na geografické zabezpečení obrany České republiky, při respektování zásad a principů geografického zabezpečení aliance NATO, ve smyslu NATO Geographic Policy a směrnice MC 296 Geographic Support in NATO.

Geografická služba AČR již zahájila plnění řady systémových a technologických opatření pro začlenění do kolektivní obrany k nimž patří:

- definice polohových a výškových základů pro lokalizaci geografických prvků na bázi standardního geodetického systému WGS-84,
- vývoj a výstavba obsahově nové, programově rozšířené standardizované struktury geodeticko-geofyzikálních, geografických a topografických databází,
- tvorba standardizovaných topografických a speciálních map určených pro zabezpečení obrany státu
- realizace technické a technologické inovace stacionárních a mobilních prostředků a zařízení služby, včetně profesní odborné a jazykové přípravy personálu

Ze zkušeností Geografické služby AČR jednoznačně vyplývá, že dochází k nárůstu intenzivního využívání širokého spektra různorodých geografických informací při plnění mírových operací v krizových oblastech světa.

Současně se objevuje zcela nový aspekt geografického zabezpečení armády, tj. výrazný nárůst požadavků na zabezpečování a poskytování geografických informací v digitálních formách a technologií rychlé a dynamické podpory činnosti vojsk. Je to dáno skutečností, že se v nových moderních armádách rozvíjejí nové moderní systémy řízení a velení s výrazným využíváním digitálních počítačových sítí, digitálních informačních systémů, nové výcvikové prostředky a тренаžéry a samozřejmě i nové moderní zbraňové systémy. Ty jsou však efektivně využitelné a často přímo funkční pouze tehdy, mají-li k dispozici kvalitní databáze informací.

Zásadním faktorem, který ovlivňuje včasnost a kvalitu poskytnutí požadovaných geografických informací pro plnění úkolů, je kvalifikovaný personál. Je nutné upozornit na

to, že neuvážené snižování počtů osob může v některých případech zásadním způsobem ovlivnit rozsah a kvalitu plněných úkolů, jakož i ohrozit jejich včasné poskytnutí uživatelům a tím ohrozit celkové splnění mise.

Další zkušeností je to, že kvalitní plnění těchto úkolů je reálné pouze za předpokladu široké mezinárodní spolupráce v oblastech vzájemného poskytování geografických podkladů a informací, technické a odborné pomoci, výzkumné a rozvojové činnosti nebo v oblasti odborné přípravy personálu. Tato vzájemná spolupráce se jeví nezbytná obzvláště v případě geografických služeb menších armád, protože dává značný prostor pro využití jejich možné specializace.

4. Závěr

Je potřeba zdůraznit, že proces, kterým prošla Geografická služba AČR bude velmi podobný procesu, před kterým stojí geografické služby nových členských států, které budou začleněny do struktury NATO na listopadovém Summitu v Praze. Geografická služba AČR věří, že bude nalezeno mnoho společných bodů a zájmů pro vzájemnou spolupráci a je připravena podpořit geografické a topografické služby nových členských států v jejím snažení a předat jim veškeré zkušenosti, které jsme získali po dobu tří let jako člen aliance NATO.